تفاوت های مزاجی انسان و گرایش به شاخصه‌های معماری

عباس یزدانفر[1]، فائزه دادرس[2]، نفیسه حسینی یکتا[3]

۱-دانشگاه علم و صنعت، تهران، ایران. ۲-دانشجوی کارشناسی ارشد معماری، دانشگاه علم و صنعت، تهران، ایران، نویسنده مسئول ۳- مرکز تحقیقات بالینی، دانشگاه شاهد، تهران، ایران

اطلاعات مقاله

نوع مقاله
مقاله پژوهشی

تاریخچه مقاله
تاریخ ارسال: ۲۵/۸/۹۳
پذیرش نهایی: ۲۳/۱/۹۳

کلید واژگان :
طب سنتی
مزاج، معماری

نویسنده مسئول :
EMAIL:
Faeze_dadras@yahoo.com

چکیده

مقدمه: شرایط جسمی و روحی انسان بر گرایش او به عوامل محیطی موثر است. لذا تقسیم بندی مزاجی افراد در طب سنتی می تواند بر گرایش ایشان به شاخص های معماری موثر باشد.

روش کار: در این مطالعه به روش کیفی، مطالعات کتابخانه ای و با پخش پرسشنامه بین ۱۱ پزشک، ۹ شاخصه موثر در معماری یافت شـد که گرایش به آنها تحت تاثیر ویژگی های مزاجی افراد قرار می گرفت. برای اطمینان از این رابطه، دو پرسشنامه بین ۱۰۰ نفر از مراجعه کنندگان به درمانگاه دانشکده طب سنتی، پخش شد. از پرسش نامه اول (پرسشنامه استاندارد پزشکی) برای سنجش مزاج پاسخ دهنده و از پرسش نامه دوم با پایایی و روایی محاسبه شده قابل قبول جهت بررسی میزان گرایش پاسخ دهنده به ۹ شاخصه مد نظر استفاده شد.

یافته ها: بر اساس مقایسه تحلیلی انجام شده، میزان گرایش افراد به شاخصه های موثر در معماری بر اساس مزاجشان متفاوت اسـت. افراد گرم مزاج تر به شـاخصه های نور، طبیعت، رطوبت و رنگ های شـاد گرایش بیشتری دارند و با کاهش گرمای مزاجی میزان دقت و حوصله افراد افزایش می یابد. کاهش رطوبت مزاجی موجب حساسیت بالاتر به صدا، افزایش گرایش به رطوبت و رعایت اصول محرمیت و افزایش رطوبت مزاجی سبب گرایش بیشتر به فضاهای دلباز میگردد. در مورد گرایش به قرار گیری در معرض باد نتیجه قطعی بدست نیامد.

بحث و نتیجه گیری: با توجه به تفاوت های مزاجی افراد میتوان شرایط متفاوتی در معماری برای آنها در نظر گرفت.

مقدمه

انسان ها بر اساس نوع مزاجشان، ویژگی های خلقی و رفتاری مختلفی دارند. این ویژگی‌های متفاوت جسمی و روحی در گروه های مزاجی مختلف سبب گرایشات متنوع آنها به شاخصه های مختلف معماری می گردد.

از آنجایی که وظیفه معماری است که ویژگی کالبدی را به نحوی تنظیم کند که آسایش انسان را تامین نماید، لذا شناخت تفاوت های انسانی اهمیت پیدا می‌کند. تحقیق پیش رو در صدد آن است تا با بررسی تاثیر تفاوت های مزاجی بر گرایش به شاخصه های موثر در معماری به ارتباط میان این دو حوزه دست یابد.

مزاج کیفیتی اسـت که در نتیجه کنـش و واکنش بین کیفیت های متضاد عناصر به وجود آید و آن هنگامی است که این واکنش متقابل به اندازه مقتضی متوقف گردد، یعنی عناصر متضاد به مسـالمت با یکدیگر رسـند. هرگاه یک عنصـر با نیرو ها (کیفیات) در عنصر دیگر به کنـش و واکنش ادامه دهد ، از آن مجموع کیفیتی که با همه‌ی آن عناصر شباهت دارد به وجود می آید که به آن کیفیت جدید مزاج می گوینـد (۱و۲). هر فردی دارای مزاج مربوط به خود می باشـد. افراد می توانند گرم‌تر، سردتر، خشک‌تر و یا مرطوب‌تر از حد متعادل باشند. از آن جا که از دیدگاه طب سنتی تشکیل ارواح (روح طبی) از بخش لطیف اخلاط می باشـد، واضح است که غلبه‌ی یک خلط خاص فقط خصوصیات جسـمانی را در بر نمی‌گیرد بلکـه خصوصیات اخلاقی نیز به آن مرتبط می باشد (جدول ۱) (۳و۴).

جدول ۱ : مزاج های چهار گانه و ویژگی های جسمی و خلقی بر گرفته از کتاب قانون(ابن سینا)

مزاج	ویژگی های جسمی	ویژگی های خلقی
گرم و تر عنصر وجودی (هوا)	خون دماغ شدن ، جوش و دمل ، رنگ پوست به سرخی، حرارت بدن گرم، خواب آلودگی و خسته گی	خوش مشرب، اجتماعی، برون گرا شجاع ، خوش بین ، ضعیف در متمرکز کردن حواس، خواب آلود و دل گنده(کند)
سرد و تر عنصر وجودی (آب)	رنگ سفید صورت، بدن نرم(چاق و شل) ، حرارت بدن سرد ، نبض آهسته و نا مرتب، موهای بدن کم	خونسرد ، دیر خشمگین(غیر عصبی) کند ذهن (تانی در کلام) خواب آلود ، ضعغ در حافظه ، صبور ،راحت گیر
گرم و خشک عنصر وجودی (آتش)	لاغر، رنگ پوست به زردی میزند ، بی اشتها ، تشنه گی زیاد، حرکات تنفسی تند ، حرارت بدن گرم	پر انرژی ، زود خشم گین ، تند خو ، پر کار و فعال ، تند و تیز ،حافظه خوب ، تجزیه و تحلیل بالا ، حساسیت
سرد و خشک عنصروجودی (خاک)	سیاه چرده ، لاغر ، قفسه سینه کوچک ، حرارت بدن سرد ، اشتهای کاذب	درون گرا، دیر جوش، ریز بین ، بد بین، مستعد افسردگی، علاقه مند به گوشه‌های دنج رنگ تیره ،بی علاقه به نور

[Downloaded from npwjm.ajaums.ac.ir on 2026-11-09]

روش کار

فرضیه مطرح شـــده مبنی بر این بود که افراد بـــا تفاوت های مزاجی گرایش های متنوعی به مولفه های موثر در معماری نشان میدهند. در راستای بررسی فرضیه با روش کیفی پس از مطالعه کتابخانه ای و مصاحبه با متخصصین طب سنتی تعدادی شاخصه معماری به دست آمد (۵و۶). برای بررسی رابطه میان گـــروه های مختلف مزاجی و گرایش به کیفیات معمـــاری، وجود و نوع تاثیر کیفیـــات مزاجی بر هر یـــک از مولفه های معماری مد نظر از یازده متخصص طب سنتی سوال شد.

با جمع بندی نظرات کارشناسان شاخصه های گرایش به طبیعت، نور، گرایش به رعایت اصول محرمیت (فضاهای خصوصی و عمومی ، تفکیک فضاها و ...)، گرایش به رطوبت، صدابندی محیط، کوران هوا، دلباز ی فضا، رنگ و دقت به عنوان شاخصه های وابسته به تفاوت های مزاجی در معماری معین گشت .برای اطمینان از ارتباط تفاوت مزاجی انسان ها و گرایشات آنها به شاخصه های یافته شده از دو پرسشنامه استفاده شد.

پرسشـــنامه اول با عنوان پرسشنامه استاندارد طب سنتی جهت بررسی نوع مزاج پاسخ دهنده و پرسشنامه دوم جهت بررسی گرایشات پاسخ دهندگان به هر یک از شاخصه های معماری نام برده شده در میان جامعه آماری متنوعی از گروه های مزاجی توزیع شد.

همسانی درونی پرســـش‌نامه دوم از طریق آلفای کرونباخ محاسبه و ضرایب به‌دست آمده برای ابعاد آزمون نشان داد که این آزمون از همسانی درونی بالایی برخوردار است. مقادیر آلفای بیشتر از ۰/۷ مقادیر مناسبی هستند. (جدول ۲)

معتقد است درون گرایی قبل از آن که رنگ معماری به خود بگیرد از دیدگاه اخلاقی در برگیرنده ی مفاهیمی همچون تودار بودن، گرایش به حالات درونی و پرهیز از نشان دادن آن حالات به صورت تظاهر می باشد (۱۰). برای مثال از آن جایی که درون گرایی و ارتباط گیری سخت از شاخصه های رفتاری افراد صفراوی محسوب می شود به نظر می رسد گرایش به معماری درون گرا هم راستا با ویژگی های روحی این دسته است.

بر اســـاس اندیشه ی فیلسوفانی چون ســـهروردی و ابن سینا، خشکی عامل تقویت حافظه و تخیل است و این ویژگی زمینه ی تقویت شخصیت درون گرا را فراهم می آورد و به عکس رطوبت با انتقال ویژگی های آب، یعنی شـــکل پذیری و دگرگون گرایی زمینه ســـاز تقویت برون گرایی شخصیت می باشد (۱۱).

از آنجایی که افراد با هر مزاجی به سمت رسیدن به تعادل درونی گرایش دارند ، عموما افراد با مزاج تر نســـبت به گروه های خشک مزاج نسبت به رطوبت و محیط های خیس تمایل کمتری نشان می دهند، لذا تمهیدات معماری برای این گروه های مزاجی می تواند متناســـب بـــا تمایلات انها صورت گیرد. رنگ آمیزی محیط نیز می تواند تحت تاثیر ریشه های مزاجی افراد قرار گیرد، یورگ گروتر به تاثیر عوامل فرهنگی، اجتماعی و شخصیتی در تعریف رنگ ها اهمیت می دهد (۱۲).

به نظر می رسد تفاوت در میزان حجم، رنگ، انتزاع یا تجرید فضاها را نیز می توان به ریشه های مزاجی ساکنین و عاملان آنها نسبت داد. نقره کار به قدرت بالای تخیل در مزاج خشـــک در مقابل صراحت و کاهش خیال انگیزی ذهن

جدول ۲: بررسی پایایی پرسشنامه (بررسی میزان آلفای کرونباخ)

بعد	دقت	گرایش‌به‌طبیعت	گرایش به رطوبت	نور	صدا	باد	محرمیت	دنج و دلباز	رنگ
ضریب آلفای کرونباخ	۰/۷۵۴	۰/۸۲۰	۰/۸۴۴	۰/۸۴۴	۰/۸۰۵	۰/۸۶۷	۰/۷۲۰	۰/۸۴۷	۰/۷۹۶

روایی پرسشـــنامه نیز از نظر صوری و محتوایی به تایید اساتید و کارشناسان موضوع رسیده است.

ضمنا کلیه شـــاخص های نیکویی برازش از مدل حمایت کردند. نتایج مدل تحلیـــل عاملی تاییدی (با اســـتفاده از نرم افزار لیزرل) بـــرازش قابل قبولی از ساختار عاملی پرسشنامه نشان دادند. تمامی روابط نیز معنادار بودند و بارهای عاملی بیشتر از۰/۴ بودند. (جدول ۳)

در مزاج مرطوب اشاره کرده اند. به اعتقاد وی طبیعی است که در عرصه های گوناگون هنری در مناطق خشـــک نوعی انتزاع گرایی و نماد گرایی عقلانی و مفهومی خیال انگیز ایجاد گردد (۱۱).

با انجام مصاحبه با پزشـــکان طب سنتی و مطالعه کتابخانه ای به نظر رسید مواردی چون ارتباط با طبیعت، حساسیت به صدا، گرایش به فضا های پرنور، محرمیت و تمایل به قرار گیری در معرض کوران باد نیز، برحسب تفاوت های

جدول ۳ : بررسی روایی پرسشنامه

شاخص های نیکویی برازش	X^2/DF =2.01	RMSEA = 0.229	AGFA = 0.91	GFI = 0.95

با بررسی تحلیلی پرسشنامه صحت و نوع رابطه میان خشکی و تری یا سردی و گرمی مزاج با شاخصه های معماری مد نظر مورد بررسی مجدد قرار گرفت. روش تحقیق به کار گرفته توصیفی- تحلیلی اســـت. میزان همراستایی میان نظرات کارشناسان و جامعه آماری، دقت نتایج را نشان می دهد.

بررسی تاثیر مزاج بر مولفه های موثر معماری: با توجه به مطالعات انجام شده به نظر می رسد تفاوت های جسمی و خلقی انسان ها سبب گرایشات متفاوت آنها به برخی کیفیت های معماری شده است.

برای مثال تفاوت های مشاهده شده در الگوی درونگرایی یا برونگرایی خانه ها (۷و۸و۹) را می توان به ریشه های مزاجی ساکنین آنها نسبت داد. معماریان مزاجی در انســـانها متفاوت است. برای حسب اطمینان از وجود، نوع و میزان تاثیر مزاج بر مولفه های موثر در معماری بدست آمده، تاثیر میزان رطوبت مزاج و میـــزان گرمای مزاج و اولویـــت دهی به رطوبت یا گرمای مزاجی در تاثیر بر میزان گرایش به مولفه های معماری مدنظر با روش دلفی از ۱۱ متخصص طب سنتی مورد سوال قرار گرفت.

دلفی نامی داده شـــده به یک سری فرآیند است که جهت ابرازاصلاح نظر یک گروه متخصصان به کار می رود (۱۳). در واقع دلفی به معنای استفاده از نظـــرات و پیش بینـــی های متخصصان در تصمیم گیری ها می باشـــد (۱۴). (جدول ۴)

[Downloaded from npwjm.ajaums.ac.ir on 2026-11-09]

جدول ۴: نظرات کارشناسان در وجود و نوع تاثیر کیفیات مزاجی بر شاخصه های معماری

شاخصه	تاثیر کیفیات مزاجی در گرایش به شاخصه	جمع بندی نظر ۱۱ کارشناس	توضیحات
گرایش به نور	گرما یا سرما	۹ مورد گرما ، ۲ مورد سرما	اولویت دهی کلی به دو آیتم سردی-گرمی و تری-خشکی نظرات مساوی بود با این تفاوت که در مورد گرما-سرما با اتفاق نظر ۹ مورد گرما اولی بوده است در حالی که در آیتم تری-خشکی اتفاق نظری روی یکی از دو آیتم وجود ندارد لذا به نظر میرسد در مجموع عامل گرما بر گرایش بیشتر به نور و آفتاب موثر باشد.
	خشکی یا تری	۶ مورد تری ، ۴ مورد خشکی ، ۱مورد بی اثر	
	خشکی-تری یا سردی-گرمی	۵ مورد خشکی- تری، ۵ مورد سردی- گرمی ۱ مورد بی اثر	
گرایش به رطوبت	گرما یا سرما	۱۰ مورد گرما ، ۱ مورد سرما	با توجه به اولویت دهی کلی ۹ مورد به آیتم خشکی-تری و توافق ۱۰ مورد در تاثیر تری میتوان رطوبت را عامل تایین کننده دانست.در مورد آیتم گرمی-سردی نیز د با توجه به اولویت دهی ۱۰ مورد به گرما ، این ویژگی بر گرایش به رطوبت تاثیر مثبت دارد.
	خشکی یا تری	۱۰مورد خشکی ، ۱ مورد تری	
	خشکی-تری یا سردی-گرمی	۹ مورد خشکی- تری، ۱ سردی- گرمی ۱ مورد مساوی	
گرایش به رنگ های شاد	گرما یا سرما	۱۱ مورد گرما	با توجه به اولویت دهی ۸ مورد به آیتم گرمی-سردی و اولویت دهی هر ۱۱ مورد به آیتم گرما به نظر می رسد گرما از دیدگاه کارشناسان عامل موثر در گرایش به رنگ های شاد محسوب میشود. در مورد آیتم تری-خشکی با توجه نظر ۴ مورد بر عدم تاثیر این عامل به نظر میرسد اجماع نظری در این مورد صورت نگرفته است.
	خشکی یا تری	۶ مورد تری ،۱ مورد خشکی، ۴ مورد بی تاثیر	
	خشکی-تری یا سردی-گرمی	۸ مورد سردی-گرمی، ۲ مورد خشکی-تری ۱ مورد مساوی	
گرایش به اصول محرمیت	گرما یا سرما	۶ مورد سرما،۳ مورد گرما،۱ مورد بی اثر،۱ مورد مساوی	با توجه به اولویت دهی اکثر موارد به آیتم خشکی- تری و اولویت دهی ۹ مورد به خشکی ، خشکی عامل اصلی تاثیرگزار است.در مقایسه سردی و گرمی اجماع نظر مشخصی بین کارشنان مشاهده نشد.
	خشکی یا تری	۹ مورد خشکی ، ۲ مورد بی اثر	
	خشکی-تری یا سردی-گرمی	۶ مورد خشکی-تری، ۳ مورد سردی-گرمی ۱ مورد مساوی، ۱ مورد بی اثر	
ارتباط با طبیعت	گرما یا سرما	۱۱ مورد گرما	با توجه به اولویت دهی ۶ مورد به سردی-گرمی و اولویت دهی مساوی ۲ مورد به دو آیتم و اتفاق نظر هر ۱۱ مورد به اولویت گرما در گرایش به طبیعت به نظر می رسد بتوان گفت گرما از نظر کارشناسان عامل موثر می باشد، اولویت دهی ۸ مورد به رطوبت نیز بیان گر تاثیر مثبت این آیتم در گرایش به طبیعت است.
	خشکی یا تری	۸ مورد تری ، ۲ مورد خشکی ، ۱ مورد بی اثر	
	خشکی-تری یا سردی-گرمی	۶ مورد سردی-گرمی ،۳ مورد تری-خشکی ۲ مورد مساوی	
گرایش به فضای دلباز	گرما یا سرما	۱۱ مورد گرما	با توجه به اولویت دهی ۹ مورد به آیتم گرمی و سردی و اولویت دهی ۱۰ مورد به گرما به نظر می رسد می توان نتیجه گرفت در مزاج های گرم گرایش به فضاهای دلباز بیشتر است.در مقایسه تری و خشکی ۹ مورد اولویت را به تری داده اند.
	خشکی یا تری	۹ مورد تری ، ۲ مورد خشکی	
	خشکی-تری یا سردی-گرمی	۹ مورد سردی – گرمی، ۲ موردمساوی	
حساسیت به صدا	گرما یا سرما	۷ مورد گرما،۳ مورد سرما، ۱ مورد مساوی	با توجه به اولویت دهی ۷ مورد به آیتم خشکی-سردی و اجماع نظر ۱۱ مورد به خشکی عامل خشکی در حساسیت به صدای محیط از نظر کارشناسان عامل اصلی است.در مورد سردی و گرمی با اولویت ۷ مورد به گرمی گرما عامل موثر است.
	خشکی یا تری	۷ مورد خشکی	
	خشکی-تری یا سردی-گرمی	۷ مورد خشکی- تری، ۳ مورد سردی- گرمی ۱ مورد مساوی	
تمایل به قرار گیری در معرض باد	گرما یا سرما	۵ مورد گرما، ۵ مورد سرما، ۱ مورد بی اثر	در مورد این شاخصه هم در اولویت دهی کلی بین دو آیتم سردی- گرمی و تری- خشکی و هم در تاثیر هرگرما یا سرما و خشکی یا تری بر تمایل به قرار گیری در معرض کوران باد توافقی حاصل نشد.
	خشکی یا تری	۴ مورد خشکی، ۴مورد تری، ۳ مورد بی اثر	
	خشکی-تری یا سردی-گرمی	۶ مورد سردی-گرما ،۳ مورد خشکی-تری ۱ مورد مساوی، ۱ مورد بی اثر	
میزان دقت	گرما یا سرما	۷ مورد سرما، ۱ مورد گرما، ۱ مورد مساوی	در اولویت دهی کلی به دو ایتم سردی-گرمی و تری-خشکی امتیاز دهی یکسان داده شده است. با توجه به ۷ نظر به سرما و ۷ نظر به خشکی به نظر میرسد کارشناسان سرما و خشکی را در میزان دقت و حوصله موثر می دانند.
	خشکی یا تری	۷ مورد خشکی، ۲مورد تری، ۲ مورد بی اثر	
	خشکی-تری یا سردی-گرمی	۵ مورد سردی-گرمی ، ۵ تری- خشکی ۱مورد مساوی	

[Downloaded from npwjm.ajaums.ac.ir on 2026-11-09]

پس از اخذ نظر پزشـکان برای بالا بردن دقت مطالعات، شاخصه های بدست آمده از گروه های متنوع مزاجی مورد سـوال قرار گرفت. در این راسـتا از آن جایی که ابتدا باید نوع مزاج افراد پاسخ دهنده مشخص میشد تا بتوان رابطه ی میان مزاج و گرایشات آنها به شاخصه های معماری را معین کرد لذا از جامعه آماری خواسـتیم تا با پر کردن پرسشنامه مزاجی استاندارد، اطلاعات مزاجی خود را معین سازند.

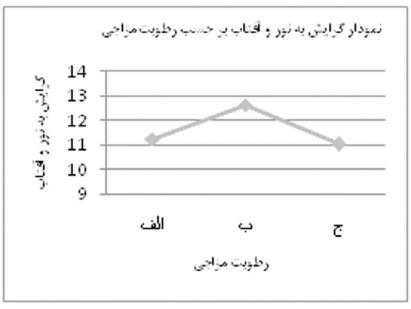
سـپس پرسشـنامه ای جهت سـنجش میزان گرایش افراد به شاخصه های معماری مدنظر تهیه گردید. بر اساس روش کلاین (۱۵) حجم نمونه باید به میزان۲ تا ۴ برابر تعداد پرسـش ها تعیین گردد. با توجه به ۱۰ سـوالی بودن پرسشنامه اول و ۴۰ سوالی بودن پرسشنامه دوم حجم نمونه ۱۰۰ نفر کافی و مناسب می باشد.

با اخذ هر دو پرسشنامه از جامعه اماری ۱۰۰ نفر از مراجعه کنندگان به درمانگاه دانشکده طب سنتی دانشگاه علوم پزشکی تهران که مایل به همکاری بودند در فاصله ۲۰ روز و تحلیل پرسشنامه مزاجی، جامعه آماری در ۲ تقسیم بندی ۳ گانه قرار گرفتند. گروه ۱ ، ۲ و ۳ که در هر گروه به ترتیب شدت گرمای افراد بالاتر است و گروه های الف ، ب و ج که در هر دسته به ترتیب رطوبت مزاجی افراد افزایش یافته است برای هر دو گروه نموداری بر حسب میزان گرایش به هر یک از شاخصه های معماری برای هر ۳ دسته بندی فوق کشیده شد. در صورتی که نمودار حاصل شـیب مثبت داشت، نشان دهنده‌ی تاثیر مستقیم افزایش گرما یا رطوبت مزاجی بر گرایش به شـاخصه ی مورد بررسی بود. در صورتی که نمودار با شیب منفی حاصل میشد مبین تاثیر عکس افزایش گرما یا رطوبت مزاج بر شاخصه مورد بررسی بود و در صورتی که نمودار روند یکسانی نداشت نشان عدم وجود رابطه ی منطقی ما بین کیفیت مزاجی مورد مطالعه و گرایش افراد به شاخصه ی معماری مورد بررسی بود. با مقایسه میزان گرایش هر یک از گروه ها به الگو های مدنظر و ویژگی های مزاجیشـان، رابطه میان تفاوت های مزاجی و گرایش به الگو های معماری مشخص شد.

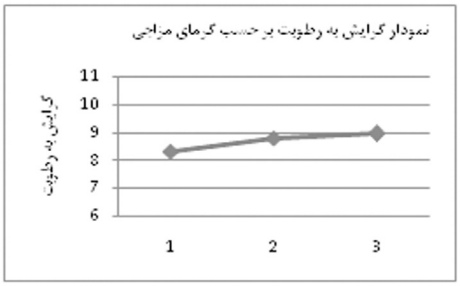
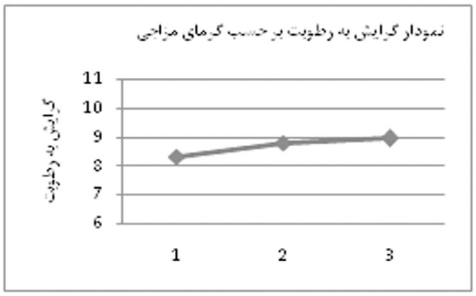
یافته ها

با مقایسـه جمع بندی نظرات پزشکان و همچنین نتیجه پاسخ گویی جامعه آماری میتوان بر حسب میزان هم راستایی نظرات دو گروه در مورد وجود، نوع و میزان این رابطه در خصوص هر مولفه اظهار نظر کرد. پس از رسـم نمودار برای هر یک از شـاخصه های معماری در رابطه با دو مولفه تری-خشـکی و گرمی-سردی، به مقایسه ی نمودار ها با نظرات کارشناسان پرداختیم. در این مقایسه همراستایی ما بین نظرات آنها مبین تاثیر کیفیت مزاج بر شاخصه ی معماری مورد بررسی بود. عدم همراستایی مابین نظرات کارشناسی و نمودار های پاسخ انسانی باعث شد نتوان در مورد تاثیر مزاج بر آن شاخصه ها اظهار نظر کرد. در جدول زیر نظرات کارشناسان و پاسخ های جامعه آماری در مورد تاثیر مولفه های مزاجی بر هر یک از شـاخصه های معماری بر اسـاس روش دلفی مورد مقایسه و تحلیل قرار گرفتند. (جدول ۵)

جدول ۵: نتایج تجزیه و تحلیل آماری به روش دلفی در مورد تاثیر مولفه های مزاجی بر هر یک از شاخصه های معماری

گرایش به نور و روشنایی		
کیفیت مزاج	گرمی و سردی مزاج	رطوبت و خشکی مزاج
نظر کارشناسان پزشکی	نظر کارشناسان بر تاثیر مساوی گرمی_سردی و خشکی _ تری اتفاق نظر ۹ مورد در تاثیر افزایش گرمای مزاج بر گرایش به نور و روشنایی	نظر کارشناسان بر تاثیر مساوی گرمی_سردی و خشکی _ تری در مورد آیتم تری-خشکی اتفاق نظری روی یکی از دو آیتم وجود ندارد
نظر جامعه آماری نمودار گرایش به نور برحسب میزان گرما یا رطوبت مزاجی بر اساس نظر سنجی از جامعه آماری	رابطه معنا دار میان گرایش به نور و میزان گرمای مزاجی 	عدم رابطه معنا دار میان گرایش به نور و میزان رطوبت مزاجی
نتیجه گیری	با توجه با همراستایی نظر کارشناسان و جامعه آماری می توان افزایش گرمای مزاجی را عامل موثر در میزان گرایش به نور و روشنایی دانست.	با توجه به عدم اتفاق نظر پزشکان در نوع ارتباط رطوبت مزاجی در گرایش به نور و آفتاب و عدم وجود ارتباط منطقی در تحلیل نظرات جامعه آماری در این مورد نمی‌توان اظهار نظری کرد

[Downloaded from npwjm.ajaums.ac.ir on 2026-11-09]

گــرایش به رطوبت		
نظر کارشناسان پزشکی	اتفاق نظر ۱۰ مورد در تاثیر افزایش گرمای مزاجی بر گرایش به رطوبت	اولویت نظر کارشناسان بر تاثیر خشکی_تری توافق نظر ۱۰ مورد در تاثیر کاهش تری مزاج در گرایش به رطوبت
نمودار میزان دقت برحسب میزان گرما یا رطوبت مزاجی بر اساس نظر سنجی از جامعه آماری	رابطه معنا دار میان گرایش به رطوبت و میزان گرمای مزاجی 	رابطه معنا دار میان گرایش به رطوبت و میزان رطوبت مزاجی
نتیجه گیری	با توجه با همراستایی نظر ۲ گروه می توان افزایش گرمای مزاجی را عامل موثر در گرایش به رطوبت دانست.	با توجه با همراستایی نظر کارشناسان و جامعه آماری می توان افزایش خشکی مزاجی را عامل موثر در میزان گرایش به رطوبت دانست.
گرایش به رنگ‌های شاد		
نظر کارشناسان پزشکی	اولویت نظر کارشناسان بر تاثیر گرمی_سردی اتفاق نظر هر ۱۱ مورد در تاثیر افزایش گرمای مزاجی در گرایش به رنگ های شاد	در مورد این شاخصه اجماع نظر مشخصی بین کارشنان مشاهده نشد. در مورد این شاخصه اجماع نظر مشخصی بین کارشنان مشاهده نشد.
نمودار میزان گرایش به رنگ شاد برحسب میزان میزان گرما یا رطوبت مزاجی بر اساس نظر سنجی از جامعه آماری	یافت رابطه معنا دار میان گرایش به رنگ شاد و میزان گرمای مزاجی 	عدم یافت رابطه معنا دار میان گرایش به رنگ شاد و میزان رطوبت مزاج
نتیجه گیری	با توجه با همراستایی نظر کارشناسان و جامعه آماری می‌توان افزایش گرمای مزاجی را عامل موثر در میزان گرایش به رنگ های شاد و روشن دانست.	با توجه به عدم توافق نظر کارشناسان پزشکی و همچنین عدم یافت روند یکنواخت در پاسخ دهندگان در این مورد نمیتوان اظهار نظری کرد.

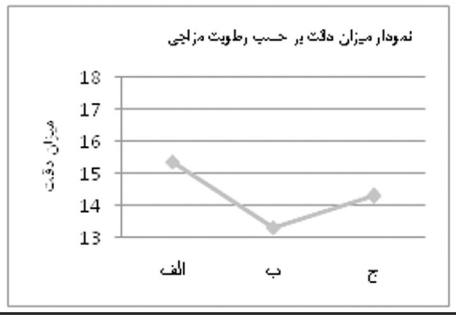
[Downloaded from npwjm.ajaums.ac.ir on 2026-11-09]

گرایش به رعایت اصول محرمیت		
نظر کارشناسان پزشکی	در مورد این شاخصه اجماع نظر مشخصی بین کارشنان مشاهده نشد. در مورد این شاخصه اجماع نظر مشخصی بین کارشنان مشاهده نشد.	اولویت نظر کارشناسان بر تاثیر خشکی_تری اتفاق نظر ۹ مورد به تاثیر افزایش خشکی مزاج بر گرایش به رعایت اصول محرمیت
نمودار میزان گرایش به اصول محرمیت برحسب میزان گرما یا رطوبت مزاجی بر اساس نظر سنجی از جامعه آماری	عدم یافت رابطه معنا دار میان گرایش به محرمیت و گرمای مزاجی 	یافت رابطه معنا دار میان گرایش به اصول محرمیت و رطوبت مزاجی
نتیجه گیری	با توجه به عدم اجماع نظر کارشناسان و عدم یافت رابطه معنا دار در پاسخ جامعه آماری در این مورد نمیتوان اظهار نظری کرد.	با توجه به همراستایی در نظرات کارشناسان پزشکی و جامعه آماری به نظر میرسد می توان افزایش خشکی مزاجی را عامل موثر در میزان گرایش به رعایت اصول محرمیت دانست.
گرایش به طبیعت		
نظر کارشناسان پزشکی	نظر کارشناسان بر تاثیر مساوی گرمی_سردی و خشکی _ تری اتفاق نظر هر ۱۱ مورد به تاثیر افزایش گرما در مزاج بر گرایش به طبیعت	نظر کارشناسان بر تاثیر مساوی گرمی_سردی و خشکی _ تری اتفاق نظر ۸ مورد به تاثیر افزایش رطوبت مزاجی بر گرایش به طبیعت
نمودار میزان گرایش به طبیعت برحسب میزان میزان گرما یا رطوبت مزاجی بر اساس نظر سنجی از جامعه آماری	رابطه معنا دار میان میزان دقت و گرمای مزاجی 	عدم یافت رابطه معنا دار میان میزان دفت و رطوبت مزاجی
نتیجه گیری	با توجه به همراستایی در نظرات کارشناسان پزشکی و جامعه آماری به نظر میرسد می توان کاهش گرمای مزاجی را را عامل موثر در میزان دقت دانست.	با توجه به عدم یافت رابطه معنا دار میان میزان دقت و رطوبت مزاجی با وجود اولویت ۷ کارشناس به تاثیر کاهش گرمای مزاجی بر افزایش میزان دقت و حوصله در این مورد نمی توان اظهار نظری کرد.

[Downloaded from npwjm.ajaums.ac.ir on 2026-11-09]

گرایش به فضاهای دلباز		
نظر کارشناسان پزشکی	اولویت نظر کارشناسان بر تاثیر گرمی – سردی اتفاق نظر ۱۰ مورد به تاثیر افزایش گرمای مزاج در گرایش به فضای دلباز	اتفاق نظر ۹ مورد به تاثیر افزایش رطوبت مزاج در گرایش به فضای دلباز اتفاق نظر ۹ مورد به تاثیر افزایش رطوبت مزاج در گرایش به فضای دلباز
نمودار میزان گرایش به فضای دلباز برحسب میزان گرما یا رطوبت مزاجی بر اساس نظر سنجی از جامعه آماری	عدم یافت رابطه معنا دار میان گرایش به فضاهای دلباز و گرمای مزاجی 	یافت رابطه معنا دار میان گرایش به فضای دلباز و میزان رطوبت مزاجی
نتیجه گیری	با وجود اتفاق نظر اغلب کارشناسان بر تاثیر افزایش گرمای مزاج بر گرایش به طبیعت ، رابطه ای معنا دار در پاسخ جامعه آماری مشاهده نشد لذا در این مورد نمیتوان اظهار نظری کرد.	با توجه به همراستایی در نظرات کارشناسان پزشکی و جامعه آماری به نظر میرسد می توان افزایش رطوبت مزاجی را عامل موثر در میزان گرایش به فضای دلباز دانست.
حساسیت به صدا		
نظر کارشناسان پزشکی	اتفاق نظر ۷ مورد به تاثیر افزایش گرمای مزاجی بر حساسیت به صدا	اولویت نظر کارشناسان بر تاثیر خشکی _ تری اتفاق نظر ۱۱ مورد به تاثیر کاهش رطوبت مزاجی بر حساسیت به صدای محیط
نمودار میزان حساسیت به صدا برحسب میزان گرما یا رطوبت مزاجی بر اساس نظر سنجی از جامعه آماری	عدم یافت رابطه معنا دار میان حساسیت به صدا 	یافت رابطه معنا دار میان حساسیت به صدا و رطوبت مزاجی
نتیجه گیری	با وجود اتفاق نظر کارشناسان بر تاثیر گرمای مزاجی بر حساسیت روی صدای ، رابطه ای معنا دار در پاسخ جامعه آماری مشاهده نشد لذا در این مورد نمیتوان اظهار نظری کرد.	با توجه به همراستایی در نظرات کارشناسان پزشکی و جامعه آماری به نظر میرسد می توان کاهش رطوبت مزاجی را را عامل موثر در میزان حساسیت به صدا دانست.

[Downloaded from npwjm.ajaums.ac.ir on 2026-11-09]

گرایش به قرار گیری در معرض کوران هوا		
نظر کارشناسان پزشکی	در مورد این شاخصه اجماع نظر مشخصی بین کارشناسان مشاهده نشد. در مورد این شاخصه اجماع نظر مشخصی بین کارشناسان مشاهده نشد.	در مورد این شاخصه اجماع نظر مشخصی بین کارشناسان مشاهده نشد. در مورد این شاخصه اجماع نظر مشخصی بین کارشناسان مشاهده نشد.
نمودار میزان گرایش به قرار گیری در معرض باد برحسب میزان گرما یا رطوبت مزاجی بر اساس نظر سنجی از جامعه آماری	عدم یافت رابطه معنا دار میان گرایش به قرار گیری در معرض باد و گرمای مزاجی 	عدم یافت رابطه معنا دار میان گرایش به قرار گیری در معرض باد و رطوبت مزاجی
نتیجه گیری	به دلیل عدم اجماع نظر کارشناسی در نوع ارتباط رطوبت مزاجی و گرایش به قرار گیری در معرض باد و عدم یافت روندی منظم در پاسخ جامعه آماری در این مورد نمیتوان اظهار نظری کرد.	به دلیل عدم اجماع نظر کارشناسی در نوع ارتباط رطوبت مزاجی و گرایش به قرار گیری در معرض کوران هوا و عدم یافت روندی منظم در پاسخ های جامعه آماری در این مورد نمیتوان اظهار نظری کرد.
میزان دقت		
نظر کارشناسان پزشکی	نظر کارشناسان بر تاثیر مساوی گرمی_سردی و خشکی _ تری اتفاق نظر ۷ مورد به تاثیر کاهش گرمای مزاج میزان دقت و حوصله	نظر کارشناسان بر تاثیر مساوی گرمی_سردی و خشکی _ تری اتفاق نظر ۷ مورد به تاثیر افزایش خشکی مزاجی بر میزان دقت و حوصله
نمودار میزان دقت برحسب میزان گرما یا رطوبت مزاجی بر اساس نظر سنجی از جامعه آماری	رابطه معنا دار میان میزان دفت و گرمای مزاجی 	عدم یافت رابطه معنا دار میان میزان دفت و رطوبت مزاجی
نتیجه گیری	با توجه به همراستایی در نظرات کارشناسان پزشکی و جامعه آماری به نظر میرسد می توان کاهش گرمای مزاجی را را عامل موثر در میزان دقت دانست.	با توجه به عدم یافت رابطه معنا دار میان میزان دقت و رطوبت مزاجی با وجود اولویت دهی ۷ نفر به تاثیر کاهش گرمای مزاجی بر افزایش میزان دقت و حوصله در این مورد نمی توان اظهار نظری کرد.

[Downloaded from npwjm.ajaums.ac.ir on 2026-11-09]

با توجه به نمودار نوع رابطه ی کیفیات مزاجی با هر یک از مولفه های معماری میتـوان میزان تاثیر گذاری کیفیات مزاجی بر مولفه های معماری مختلف را با یکدیگر مقایسه کرد. کیفیت گرمی و سردی مزاج بر شاخصه های معماری از قبیل گرایش به رطوبت، رنگ های شـاد، طبیعت و به نور و روشنایی تاثیر مستقیم و بر شاخصه ی میزان دقت تاثیر معکوس دارد. کیفیت تری- خشکی مزاج نیز بر گرایش به فضای دلباز تاثیر مستقیم و بر گرایش به رطوبت، رعایت اصول محرمیت و حساسـیت روی صدا تاثیر معکوس دارد. با توجه به شیب نمودار می توان میزان تاثیر گذاری کیفیت گرمی-سـردی و تری- خشـکی مزاج را بر هر یک از شاخصه های معماری فوق الذکر با یکدیگر مقایسه کرد. نمودار زیر تاثیرگذاری گرمی-سردی بر میزان گرایش به مولفه های معماری مختلف را نشان می دهد.با توجه به نمودار شماره دو مجار میزان تاثیر گذاری کاهش رطوبت مزاجی به ترتیب بر شاخصه های اهمیت به محرمیت ، گرایش به رطوبت و حساسیت روی صدا کاهش می یابد. افزایش رطوبت مزاجی نیز سبب افزایش گرایش به فضای دلباز می گردد.

بحث و نتیجه گیری

پژوهش پیش رو با هدف یافت ارتباطی میان تفاوت های مزاجی انسان ها و نوع گرایشـات آنها به شاخصه های معماری صورت گرفت. به طور کلی در زمینه ی ارتباط مستقیم مزاج و معماری مطالعات کمی صورت گرفته است . دهقانی تفتی به بررسـی میزان تاثیر گذاری اقلیم بر رفتار و اخلاق و نتایج آن در محیط مصنوع پرداخته است. از دیدگاه وی برای اقلیم های چهارگانه «سرد و خشک « ، « گرم و مرطوب « ، « گرم و خشک « و «معتدل (سرد و مرطوب) « استعداد ها و قابلیت های رفتاری متفاوتی وجود دارد . در این پژوهش به ویژگی های رفتاری افراد با مزاج های مختلف اشاره شده ولی در مورد شاخصه های کالبدی پاسخگو به این تفاوت های رفتاری در مسـکن بحثی انجام نشده است (۱۱). در حوزه ی ارتباط ما بین معماری و بعد روحی انسـان نیز پژوهش ها اصولا میان رشـته ای بوده اند. جولی به بررسی اهمیت بالای ویژگی های معماری خانه و ارتباط آن با شخصیت و ویژگی های فردی می پردازد. وی اعتقاد دارد تار خط نازکی بین خود ما و محیط اطرافمان وجود دارد . خطی که ما مدام تلاش می کنیم بین کسـی که هسـتیم و جایی که زندگی می کنیم رسم کنیم (۱۶). ویلیام ساکس نیز در مورد ارتباط تنگاتنگ انسان و خانه اش مطالعه کرده است. وی معتقد است انسان ها و مکان هایی که در آن زندگی می کنند در مجموعه ای از مبادلات ادامه دار بـا هم در گیرند. انها تاثیرات معینی بر یکدیگر می گذارند زیرا آنها جزئی از یک واحد و یک سیسـتم تعاملی هستند (۱۷). کلود پینئو در مقاله ای به نام معنای روانشناسانه ی راحتی، راحتی را وابسته به ایده ی هر فرد از این کلمه می داند که این فاکتور نیز وابسته به رضایت فرد است. از آنجایی که رضایت انسان از فاکتور هایی نظیر نور ، حریم خصوصی ، رنگ و ... متفاوت است با شناخت کامل روحی و خلقی انسان ها می توان در راستای جلب رضایت و تحقق راحتی آن ها خانه را طراحی نمود (۱۸).

بر اسـاس نتایج این پژوهش و با بررسـی تطبیقی انجام شده بین نظر پزشکان کارشناس و جامعه آماری مشخص شد تفاوت دو کیفیت مزاجی (تری-خشکی) و (گرمی-سردی)که موجب تمایز گروه های مزاجی می گردند میتواند سبب تفاوت درگرایشات انسان ها به شاخصه های مختلف معماری گردد. هر چه مزاج افراد گرم تر باشد تمایل آنها به فضاهای پرنور نسبت به افراد با مزاج سرد تر بیشتر می شود. این موضوع می تواند در ابعاد پنجره و میزان اختصاص جداره ها به بازشو موثر باشد. از آنجایی که افراد با مزاج گرم تر به سبب جنس ماهوی گرما، بیشتر جذب آفتاب و نور زیاد می شوند، این موضوع می تواند حساسیت جهت گیری پنجره برای این گروه را بالا ببرد. گرمای مزاجی سبب گرایش بیشتر به رطوبت نیز میگردد که به نظر میرسد بر تمایل به قرار گیری کنار جلوه های آب و محیط های مرطوب موثر باشد، لذا می توان گفت استفاده از استخر، آب نما و حوض در خانه های این افراد ضرورت بیشتری پیدا می کند، همچنین با افزایش گرمای مزاجی تمایل به استفاده از رنگ های شاد و روشن در محیط های سکونتی یا مبلمان و رنگ آمیزی محیط بیشتر میشود. افزایش گرمای مزاج موجب گرایش بیشتر به طبیعت نیز می گردد که به نظر میرسد سبب تمایل بیشتر این گروه به اختصاص درصدی از فضای خانه یا محل کار خود به فضا های سبز یا نگهداری گیاه مانند پاسیو، گلخانه، حیاط یا .. گردد. از آنجایی که افزایش گرمای مزاجی سبب کاهش دقت و حوصله افراد می گردد ، لذا به نظر میرسـد افراد با کاهش گرمای مزاجی گرایش بیشتری به هنر های تزئینی و وقتگیر پیدا می کنند. در صورتی که نمود هنر های انفرادی افراد در خانه ها یا محیط های مورد استفاده ی انها آشکار شود، خانه های پر تزئین و با جزئیات به گروه های با گرمای مزاجی کمتر مزاج تر تعلق میگیرد. افزایش رطوبت مزاج نیز بر گرایشات انسانی به شاخصه های معماری موثر است. افزایش رطوبت مزاج سبب کاهش حساسیت بر رعایت اصول محرمیت در معماری می گردد، لذا به نظر میرسد افراد با کاهش رطوبت مزاجی حساسیت بیشتری به زون بندی خانه ، رعایت سلسله مراتب و رعایت حریم بصری، صوتی و بویایی دارند. کاهش رطوبت مزاج گرایش به قرار گیری کنار جلوه های آب و فضاهای مرطوب را نیز افزایش می دهد. از آنجایی که میل درونی انسان ها رسیدن به تعادل است، به نظر می رسد هر چه رطوبت مزاج در افراد کاهش می یابد، تمایل آنها به قرار گیری در کنار استخر ، آبنما و فضاهایی با این کیفیت بالا میرود. حساسیت به صدا نیز با رطوبت مزاجی نسـبت عکس دارد، لذا رعایت اصول صدابندی و استفاده از عایق صوتی در خانه افراد با رطوبت مزاجی کمتر جدیت بالاتری پیدا می کند. افزایش تری مزاج گرایش به فضا های دلباز را افزایش میدهد.افراد با کاهش رطوبت مزاجی تمایل بیشتری به قرار گیری در فضاهای دنج و بسته تر نشان میدهند. به طور کلی از ۹ شاخصه معماری بررسی شده ۴ شاخصه (گرایش به رنگ های شاد، طبیعت، نورو میزان دقت) فقط تحت تاثیر تغییر گرمای مزاجی و ۳ شاخصه (گرایش به فضای دلباز، محرمیت و حساسیت به صدا) فقط تحت تاثیر میزان رطوبت مزاجی قرار میگیرند. شـاخصه ی گرایش به رطوبت از هر دو کیفیت (سردی-گرمی و تری-خشکی) تاثیر میگیرد. در مورد شاخصه گرایش به قرار گیری در مقابل کوران هوا پس از بررسی نظرات کارشناسان و جامعه آماری نتیجه قطعی حاصل نشد، لذا اعلام نظر در مورد این شاخصه با توجه به تحقیق پیش رو امکان پذیر نیست و برای اظهار نظر قطعی نیاز به انجام تحقیقاتی با تمرکز بر این حوزه میباشد.از آن جایی که مبانی تحقیق پیش رو بر شاخصه های روحی و جسمی انسان پایه گذاری شده است ، با توجه به فاکتور های دخیل از قبیل شرایط فرهنگی و اقتصادی و ... فرایند طی شده و نتایج حاصل به صورت قطعی نمی باشند و امکان تغییر تدریجی برخی خصوصیات مزاجی بر اسـاس افزایش سن و عوض شدن شرایط محیطی امکان پذیر اسـت. با این وجود به دلیل اتکا به اطلاعات مزاجی برگرفته از کتب موثق طب سنتی و انجام روش دلفی و همچنین بهره گیری از اطلاعات جامعه اماری و تطبیق نتایج بدست آمده به نظر می رسد نتایج نهایی تا حدودی قابل تعمیم می باشند. آشنایی با این مبانی به معماران کمک می کند تا در طراحی فضای معماری به تفاوت های انسان ها با یکدیگر توجه کنند. با توجه به تغییر و تحول سریع در معماری و ثبات گرایشات و نیاز های کلی روانی و جسمی انسان به نظر می رسد برای معماران و طراحان فضای شهری واجب باشد تا با مبانی مزاجی آشنا شوند تا همگام با مدرن شدن شیوه ها و ابزار های ساخت ، مبانی انسان شناختی نیز رعایت شوند. ریشه یابی مزاجی نه شاخصه مذکور در معماری تا به حال انجام نشده است. از آن جایی که پایه ی مبانی حاصل بر شـرایط روحی و جسـمی انسان ها نهاده شده است ، میتواند به عنوان اصولی انسان مدار بر سبک های جهانی معماری تاثیر گذار باشد. بدیهی است با عدم رعایت اصول کالبدی، مبنی بر شاخصه های انسان شناسی قطعا فضایی پاسخ گو و آرام بخش برای سکونت انسان طراحی نخواهد شد.

[Downloaded from npwjm.ajaums.ac.ir on 2026-11-09]

Referencess

1)Arzani M, Mofarrahol gholob. Tehran: Almai; 2012.p30.

2)Gharashi I, Almujaz felteb. Ghahere: Ghahere; 2010.p32.

3)Ebne Sina H, Ghanon. Tehran: Soroush; 2008. P17.

4)Aghili khorasani M, Kholasat AL-Hekmah. Ghom: Ismailian; 2006.p38.

5)Interview with Dr Nazem in traditional medicine clinic; 2013.

6)Interview with Dr Hoseini Yekta in traditional medicine Research Center; 2013.

7)Ghobadian V, Research on Iranian traditional buildings. Tehran: Tehran University; 2011.

8)Ghazbanpur J, New life – old building. Tehran: Department of Housing and Urban Development; 1995.

9)Haeri Mazandarani M, House_ Culture_ Nature. Tehran: Architecture and Urban Development Research Center; 2009.

10)Memarian GH, Acquaintance with Iranian residential building: extraversion Typology. Tehran: soroushe Danish; 2007.p13.

11)Dehghani Tafti M, Noghrekar A, Hamzeh nejad M. The effect of environment on behavior and ethics from the perspective of Islamic thinkers and their results in the design of the built environment. Armanshahr. 5 ;2010; p96-79.

12)Gruter Y. Aesthetics in architecture.Tehran: Beheshti University; 2007.

13)Dalky N. Available on: http://12manage.com/methods_helmer_delphi_method.html

14)Long T. An overview of four futures methodologies. Available on: 7/LANG.html"www.futures.hawaiiedu/j7/LANG.html.

15)Kline R. Principles and practice of structural equation modeling. New York: Guildford press; 2010.

16)Beck J, The Psychology of Home: Why Where You Live Means So Much. The Atlantic. 12 ;2011.

17)Sax W, Mountain goddess. New York: Oxford University press; 1991.p122.

18)Pineau C, The psychological meaning of comfort. Applied Psychology. ;2008 282-271:(2)31.

[Downloaded from npwjm.ajaums.ac.ir on 2026-11-09]

Human Temperaments Classification and Related Tendencies to Architecture Indices

Yazdanfar A (PhD), Dadras F* (MSc), Hosseini Yekta N (PhD Candidate)

Abstract

Introduction: Physical and spiritual conditions of human influence his tendencies toward environmental factors. Thus individuals' temperamental classification in traditional medicine can affect their tendencies to architectural indices.

Methods: By using qualitative method, library related studies and by administering questionnaire to 11 doctors, 9 effective indices were found in architecture which tendency towards them is affected by human temperaments features. To confirm this relation, two questionnaires were distributed to a population of 100 patients who visit the clinic of traditional medical school. The first questionnaire (medical standard questionnaire) is used to evaluate the respondents' temperaments and second questionnaire with acceptable assessed stability and validity is used to examine the amount of respondents' tendency in 9 aforementioned indices.

Results: Based on analytic comparison, amount of individual tendency to effective indices in architecture is different based on their temperaments. Warmer temperament individuals have more tendencies toward light, nature, humidity and warm colors indices and by reduction of temperamental warmth, the amount of individuals' accuracy and patience will increase. Warmth temperaments reduction leads to higher sensitivity to sound, increased tendency toward humidity and following privacy principles and also increased temperamental humidity cause more tendency toward open spaces. Regarding tendency toward windy spaces, results were inconclusive.

Conclusion: base on individuals' temperamental differences, we can consider different situations in architecture for them.

Keywords: traditional medicine, temperament, architecture

---

*Corresponding Author, Master Student Iran University of sciences and technology, Tehran, Iran, Email: faeze_dadras@yahoo.com

[Downloaded from npwjm.ajaums.ac.ir on 2026-11-09]